

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

חמדת ימים HEMDAT YAMIM

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ כִּי תִשָּׂא תִשְׁפִּי'ךְ

זהב, כסף ואבנים טובות - שפתי דעת, התקרבות אל הקב"ה (חלק ג')
הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

"יש זָהָב וְרֵב פְּנִינִים וְכָלֵי יָקָר שְׁפָתַי דַּעַת" (משלי כ, טו).

התיתכן הצבת הזָהָב מול הַדַּעַת? פסוק זה מאתגר את היהודי המאמין וההוגה בתורה. המדרש נענה לאתגר, ומנגיד את העם והנשיאים, שהביאו את כל החומרים היקרים לבנין המשכן, עם משה רבנו המשתמש בשפתי ובכח דיבורו, כדי לקרב את ישראל לאביהם שבשמים. וז"ל: " וְכָלֵי יָקָר שְׁפָתַי דַּעַת", לפי שנפשו של משה היתה עגומה עליו, אמר (משה): הכל הביאו נדבתו של משכן ואני לא הבאתי, אמר לו הקדוש ברוך הוא: חייך שדיבורך חביב עלי מכל אילו. תדע לך שהוא כן, שמכולם לא קרא הדיבור אלא למשה, דכתיב 'וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה' (ויקרא א, א) (ויקרא רבה פרשת ויקרא פרשה א [1]).

הוחחנו בדברינו **לפרשת תרומה תשפ"ד** כי הביטוי דַּעַת, כבר מפרשיות הבריאה, משמעותו קירבה גמורה. קירבה, שכאשר היא מופיעה בקדושה ובטהרה, הופכת לסמל ודימוי לקירבה בין כנסת ישראל וקודשא בריך הוא.

דברינו **לפרשת תצווה** התרכזנו בביטוי **שְׁפָתַי**, והקשר שלו לקרבה - **לדַּעַת**. נמשיך לברר את הביטוי **שְׁפָתַי דַּעַת**. הדיבור הוא הכלי שהופך את האדם למי שנמצא לבדו, במדרג העליון, בסדר הבריאה. הסדר הוא מהדומם אל הצומח, אל החי, ומעל כולם המדבר. וזו לשון התורה, המתארת את הרגע המכונן, של המעבר מהחי למדבר, למי שנפחו בו נשמה: וַיִּפֹּחַ בָּאָפִי נְשָׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה (בראשית ב, ז). אונקלוס תרגם: "ונפח באפוהי נשמתא דחיי והות באדם לרוח ממללא", הנשימה, הנשמה (חלק אלו-ה ממעל), הרוח והנפש באים לידי ביטוי מעשי בביטוי שפתיים - דיבור. באמצעות השפתיים אפשר להביא לידי ביטוי את היכולת השכלית. הראי"ה, באורות התורה, מדגיש כי תורה שבעל פה בשורשה, עליונה משורש תורה שבכתב: "חביבין דברי סופרים יותר מדברי תורה" (פרק א אות ב). אם נצעד בדרך שסלל הרב זצ"ל, נציע בענווה, כי הביטוי 'תורה שבעל פה' גם הוא שם דגש על כח הדיבור היוצא דווקא מהפה. מכאן נתקדם עוד שלב.

תפקידו העיקרי של הפה הוא להנגיש את הדעת, וכך נבין את ההדגשה בפסוקנו - וְכָלֵי יָקָר שְׁפָתַי דַּעַת. לדעת יש משמעות, גם לפני שהיא באה לידי ביטוי בפה. הדעת בשורשה נמצאת במחשבה. הדרך היחידה להתקשר אל מעבר לעולם החומר, היא באמצעות המחשבה, וככל שהמחשבה יותר מופשטת, היא מגיעה קרוב יותר אל מה שמעבר לו. עולם החומר הוא עולם של מי שנוצר, החידה הגדולה היא כיצד יכול מי שנוצר מעפר להתקרב אל היוצר? הפסוק שציטטנו לעיל, העוסק בנשימה, בנשמה (חלק אלו-ה ממעל), ברוח ובנפש, מציב בפנינו את הפרדוקס: וַיִּצְרֶן יְקֹנֶן אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָן מִן הָאֲדָמָה (ב, ז). כיצד מי שיוצא מעפר וסופו לעפר, יתקרב למי שאפילו מחשבה לית תפיסא ביה?

התשובה היא שבאמצעות המחשבה ניתן להתחבר אל התורה, שמנגישה לנו את השכל האלקי. החיבור אל היצירה השמימית, הַדַּעַת, מאפשר לעבור לאפשרות של ביטוי בשפתיים של תורה שבעל פה. לכן, הנבואה שמבטאת קרבה עצומה אל נותנה, מכונה פעמים רבות בתנ"ך 'דברי מלשון דיבור'. כך מתאר הנביא ישעיהו את המלך המשיח: וְנִחַזְרֶנּוּ עֲלָיו רֹחַ יְקֹנֶן רֹחַ חֲכָמָה וּבִינָה... רֹחַ דַּעַת וַיִּבְרָא יְקֹנֶן (יא, ב). תחת הנהגתו העולם יגיע למצב של פי מְלֵאָה הָאָרֶץ דַּעַת אֶת יְקֹנֶן פְּמִים לִים מְכֻסִּים (שם, ט).

שטפון של תורה הוא חזון שמתחיל להתקיים בדור שלנו. מספר האנשים העוסקים בתורה בימים אלה, הוא הגדול ביותר בכל הזמנים. המטרה היא להגביר את הקשר אל בורא העולם. גם הבריאה מתחילה במצב בו המים מכסים את הכל, ומה שחופף עליהם הוא רוח עליונה - רֹחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם (בראשית א, ב).

האתגר: איך להנגיש בימינו את ההבנה של חשיבות לימוד התורה לכלל הציבור ולא רק למגזרים מסוימים, חשובים ככל שיהיו. התנאי לקישור כלל הציבור אל דברי התורה, הוא נשיאה בעול עם הציבור של כל לומדי התורה, אחרת יש חשש שאימוץ לימוד התורה כדרך חיים, יהפוך את הלימוד ח"ו, לקרדום לחפור בו.

נחזור אל הפסוק שבו פתחנו: יש זָהָב וְרֵב פְּנִינִים וְכָלֵי יָקָר שְׁפָתַי דַּעַת. לפי חז"ל, המשורר ברוח קדשו, מתריע מפני שימת הדגש על הצד החומרי של בנין המשכן והפיכתו לעיקר, לכן הוא מבהיר שהכלי היקר הוא הדעת. רעיון זה הודגש ע"י נביאים רבים, וז"ל הושע הנביא: וְנִדְעָה נִדְבָּה לְדַעַת אֶת יְקֹנֶן כְּשֶׁחַר נִכּוֹן מוֹצְאוֹ... פִּי חֶסֶד חֶפְצָתִי וְלֹא זָבַח דַּעַת אֱלֹהִים מַעֲלוֹת (ו, ג-ו). האור הגדול, שמאיר לעולם באמצעות התורה, מושג באמצעות רדיפה בלתי פוסקת אחר הַדַּעַת. באמצעותה נגביר את הקרבה אל הקב"ה ואל כלל ישראל-כנסת ישראל, שהרי חד הם.

דווקא עכשיו, עלינו להזכיר לעצמנו את תפקיד המשכן ואת תפקידים העיקרי של 'כלי הקודש', שהם בימינו לומדי התורה, הרבנים וראשי הישיבות: לאפשר לכלל ישראל להתקרב אל בורא עולם ומנהיגו!

נאחל לעם ישראל כי באמצעות אחדות, מכל הבחינות (ולא מן השפה ולחוץ), נזכה להתקרב אל אבינו שבשמים - צור ישראל דודנו וגואלנו, בבחינת אני לדודי ודודי לי (זה קורה גם באדר). התורה תכסה את הארץ פְּמִים לִים מְכֻסִּים, וכך גם מְלֵאָה הָאָרֶץ דַּעַת אֶת יְקֹנֶן.

(לשיעורי הרב יוסף כרמל ביוטיוב)

לְעִילּוֹי זְשֵׁמַת

לע"י הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

הרב ד"ר ג'רי האכבוים י"ח באדר ב' תשפ"ב	מר משה וסרצוג כ" בתשרי תשפ"א	הרב יהושע רוזן ט"ו באדר א' תשפ"ב	הרב ישראל אהרוני י"ד בכסלו תשפ"ג	הרב ישראל רוזן י"ג בחשוון תשע"ח
מר שמואל וגבי אסתר שמש י"ז בסיוון / כ" באב	הרב ראובן וחיה לאה אברמן ט' בתשרי תשע"ו / כ' בתשרי תשפ"ב	ר' שמואל וגבי רבקה ברנדמן ט"ז בטבת תשפ"ג / ח' באייר תשפ"א	הרב שלמה מרזל י' באייר תשע"א	הרב יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל נלב"ע כ"א באדר א' תשע"ד
הרב אשר וגבי סוזן וסרטיל ט"ז בכסלו / אלול תשפ"ף	הרב שמואל כהן שבט תשפ"א	הרב יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל נלב"ע כ"א באדר א' תשע"ד	ר' מאיר וגבי שרה ברכפלד (שרה - ט"ז בטבת תשפ"ף)	חיים לייב בן מיכאל קרייסל ב' בשבט
ר' אליהו כרמל וגבי מלכה טויעב כרמל ח' באייר תשע"ו / י"א במנחם-אב תשס"ט	ר' אברהם ומרת גיטה קליין י"ח באייר / ד' באב	מר זליג וגבי שרה ונגרובסקי כ"ה בטבת תשפ"ב / י' בתמוז תשע"ד	גבי מיריה קושיצקי נלב"ע כ"ב בסיון תשפ"ג	מר אלישע בן רבקה וגבי שושנה בת שרה

ארץ חמדה, ע"ר Eretz Hemdah

רח' ברוריה 2, ירושלים 91080 Bruriya St., Jerusalem

Tel: 02-5371485 info@eretzhemdah.org WWW.ERETZHEMDAH.ORG

חמדת השבת

הרב בצלאל דניאל – ראש תוכנית "מורנו" מבית 'ארץ חמדה'

האם הדלקת צג המחשב בשבת היא מלאכת כותב?

בשבוע שעבר סיימנו בהתחייבות שהשבוע נתחיל לברר את היחס של ההלכה לכתיבה על המחשב בשבת.

בבואנו לברר את היחס של ההלכה לכתיבה על מחשב בשבת, עלינו להבחין בין מספר שלבים שונים שעשויים להיחשב ככתיבה:

- עצם השימוש במחשב גורם לכתיבה מתמדת בתאי הזיכרון והפקודה של המחשב.
- הכתיבה במעבד תמלילים נשמרת בזיכרון פנימי של המחשב.
- חיבור מעבד תמלילים, או כל תוכנה אחרת, למסך מחשב מציגה את המילים מהזיכרון.
- גלילת המסך תסיר מילים מהמסך ותעלה על המסך מילים אחרות.
- הדפסת המסמך על נייר חיצוני.

נניח שיש מחשב שאינו מחובר למסך. בא אדם, פותח תכנת עיבוד תמלילים, וכותב דבר מה. מגיע אדם אחר, ומחבר את המחשב למסך, ובכך מגלה לעינינו את המילים שכתב קודמו (לחילופין: המחשב מחובר למסך משכבר, אך כבוי, ובא אדם ומדליק אותו). האם האדם הראשון, שכתב את הדברים באופן, עבר על איסור כותב בשבת? והאם השני, שגילה את מה שכתב הראשון, עבר על איסור כותב? הוא לא יצר מידע חדש, שהרי המידע כבר היה קיים, אלא שלא היה חשוף לעינינו.

בירושלמי שבת (פרק יב הלכה ד) רבי חייא בר אבא מספר על כתב סתרים שהיו עושים אנשי המזרח: היו כותבים בעזרת מי עפצים (שהם שקופים), ושולחים לחברם. כאשר הוא היה מקבל, היה שופך על הדף קומוס או קנקנתום, שהיו נדבקים במקום בו מי העפצים נמצא, וכך היה מגלה מה כתוב. בכדי להקל עלינו, נמשול משל – אדם מניח דבק פלסטי שקוף על פתק ושולח לחברו. החבר מפזר חול על הפתק, החול נדבק במקום בו היה דבק, וכך הוא מגלה מה כתב לו החבר. מעניין שהגמרא כלל אינה מתלבטת אם הכותב הראשון, שאמנם כתב דבר מה, אך בצורה שאינה גלויה לעין, עבר על איסור. הגמרא מביאה קל וחומר: אם אותיות כתובות בצבע אחד, ובא אדם וחזר על האותיות בצבע אחר, וכעת הקורא יראה את הצבע השני, השני חייב, מפני שחידש משהו בקריאת האותיות. יוצא שלמרות שהשני לא יצר מידע חדש לחלוטין, הוא חייב. אם כך, קל וחומר שאם האותיות לא היו ניכרות לעיני המתבונן, וכעת הן קריאות, שהשני, שהוציא לאור את האותיות הללו, חייב, למרות שהוא לא היה היוצר המקורי של האותיות.

ברם, הפרי מגדים (סימן שמ ס"ק ג) מציג כתב סתרים אחר: כתיבה בעזרת חלב. החלב הלבן על הדף הלבן אינו ניכר, אך כאשר מחממים את החלב (מעט! אסור לבשל אותו בשבת!) הוא מקבל גוון מעט שונה, וכך ניתן לקרוא אותו. הפרי מגדים כותב שאין בזה איסור כותב, לכאורה בניגוד לאמור בירושלמי.

הרב צבי פסח פרנק (הר צבי יורה דעה סימן של) מסביר מדוע אין סתירה: בירושלמי מדובר על הוספת חומר שנדבק לנייר.

במקרה של הפרי מגדים אין חומר חדש. החימום חושף את החומר שכבר מונח על הנייר.

מן הדברים אנו למדים שאין איסור דאורייתא בעצם חשיפת המידע שהיה קיים עוד קודם לכן. איסור תורה יהיה רק אם השני יוסיף חומר פיזי שניתן לקרוא.

לאור זאת, בתשובת 'במראה הבזק' (חלק ט שאלה יב) מבחינים בין מחשב ובין קינדל. מסך המחשב מבוסס על אורות שנדלקים ונכבים. המסך הוא אותו המסך, והתאורה המקומית על המסך תציג לנו את מה שהמחשב מתוכנת להציג. הקינדל, לעומתו, מבוסס על תצוגה אלקטרופורטית. כלומר, המעבר לעמוד מסוים מייצרת תמונה, על ידי סידור חלקיקי צבען צמיגיים וטעונים חשמליים, המורכבים ממולקולות קולואידיות. לא ניכנס לכל הפרטים הטכניים, נסתפק באמירה שעל ידי יצירת שדה חשמלי מדויק, חלקיקים של תחמוצת טיטניום מורחפים בשמן יידבקו בחלק הקדמי או האחורי של הצג של הקינדל. במילים פשוטות יותר, הצגת עמוד בקינדל גורמת לחלקיקים ממשיים להיצמד למסך הקדמי, וכך אנו מייצרים צורות של אותיות המורכבות מחומר של ממש. גם אם נכבה את הקינדל או נוציא את הבטריה הכתיבה תשאר על המסך.

לאור הבחנתו של ההר צבי, מי שמדליק את מסך המחשב וודאי שאינו עובר על איסור תורה של מלאכת כותב, שכן הוא לא הוסיף חומר, אלא רק גילה את מה שכתב קודמו. לעומת זאת, בקינדל בהחלט יש מקום לזהות כתיבה של ממש, שכן פתיחת עמוד מסוים מייצרת תמונה פיזית על המסך.

זו נקודה ראשונה שיש לבחון מתוך הנושא של כתיבה על המחשב בשבת. בשבוע הבא נמשיך בזה.

ארץ חמדה – קישור לשיעורי "מורנו" ביוטיוב

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

מתפללים לרפואתם השלימה, בתוך שאר חולי עם ישראל:

ניר רפאל בן רחל ברכה	חנה בת אוריה	טל שאול בן יפה	ניר יצחק רפאל בן יפה
רות צפורה בת חנה	נטע בת מלכה	הילל בן תמר שפרה	ירחמיאל בן זלאטה רבקה
הילה צפנת בת שרה טובה	שלומית בת לאה	רבקה בת שרה בלה	חוה רָאנְלָה בת פִּיילָא
עובדיה בן אסתר מלכה	נעם בן שלומית	עודד בן חיה	חיים מרדכי פרץ בן אסתר מילכה
ר' יצחק בן בריינדל גיטה	משה בן רחל		מיכאל אלכסנדר אברהם בן שרה מלכה

לעיין סוזי בת עלִיזה כהן ז"ל נלביע כ"ד בחשוון תשע"ח	לעיין חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלביע ז' בתשרי תשע"ה	לעיין גב' לורין הופמן ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג	לעיין שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלביע סיון תשע"ט
--	---	--	---

לעיין הנופלים במערכה על הגנת המולדת היידי

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"ב)

Caracas, Venezuela

קראקס, ונצואלה
אלול תשנ"א

אופן מכירת בית כנסת ישן על מנת לבנות בית כנסת חדש באתר אחר

שאלה

רוב תושבי המקום עברו ועוברים לשכונות אחרות ומעוניינים לבנות שם באחת השכונות החדשות בית כנסת חדש. המקורות לתשלום יכולים להיות ממכירת המגרש שעליו ממוקם בית הכנסת הישן, כנראה שהשימוש החדש יהיה לבנין משרדים או מגורים. אין אפשרות לבנות בינתיים מקום אחר לתפילה, אבל באותה סביבה, הישנה, ישנם מספר בתי כנסת, בית כנסת מרכזי, ביכני"ס אשכנזי, ביכני"ס חב"ד ועוד מספר בתי כנסת ספרדיים, ואין בעיה להצטרף לתפילה בבתי כנסת אלו. בית הכנסת מנוהל על ידי ועד ובראשו נשיא. האנשים משלמים מס. יש חוזה שבענייני הלכה קובע הרב. האם ובאיזה אופן ניתן לבצע זאת?

תשובה

- מותר למכור את בית הכנסת בשכונה המתפנה מתושביה היהודיים כדי לממן בדמי המקח את הקמתו של בית כנסת חדש במקום מושבם החדש של המתפללים. ואולם יש להקפיד על מילוי התנאים הבאים:
- א. יסגרו את בית הכנסת לתקופת מה ורק אחרי זה ימכרוהו¹.
 - ב. המכירה תיעשה על ידי ז' טובי העיר² במעמד אנשי העיר^{3, 4, 5}.
 - ג. יותנה עם הקונים שלא ישתמשו במבנה בית הכנסת עצמו לדברים בזויים⁶ (כגון שלא יוסב חלק משטח האולם לשמש בית כסא).
 - ד. יפורש בשעת המכירה⁷ שאם יבחרו הקונים לסתור את בית הכנסת ולהשתמש במגרש להקמת מבנה חדש, יוכלו לעשות כרצונם^{8, 9} (כלומר אף הדברים הבזויים)¹⁰.

¹ תנאי זה בא לאפשר מכירת בית הכנסת כדי שלא יהיה בכלל איסור מכירת "בית כנסת של כרכים" המובא להלכה בשו"ע (אורח חיים סי' קנ"ז), וכיון שלא יתפללו בבית הכנסת במשך זמן מסוים-מותר יהיה למכרו. כן כתב המבי"ט, והביאו ה"מגן אברהם" (שם סי' ק"ב), ובי"משנה ברורה" (שם סי' ק"ב).

עצה זו-לגרום לכך אפילו לכתחילה-מובאת בשו"ת "ציץ אליעזר" (חלק יד סי' ח), וסמך על זה בצירוף טעמים נוספים שלא להחשיב בתי כנסת של זמננו לבתי כנסת של כרכים, עיי"ש.

² וצריך דווקא שבעה, מכיון שלא מונו בפירוש לדבר זה (למכירה), עיין "משנה ברורה" (סי' קנ"ג סי' קט).

³ והמכירה תהיה תקיפה אף לפי הכרעת רוב ז' טובי העיר, ראה "באר היטב" (סי' קנ"ג סי' יח). ואף הסתייגותו של בעל "אגרות משה" (אורח חיים ח"ב סי' מה) הוסרה, לפי מה שנכתב לקמן לצאת אף לדעת רבב"ד, עיי"ש ודו"ק.

⁴ דרישה זו באה בעיקר כדי לפתור את האיסור למכור למקרה שהלוקח יעשה בו את ד' דברים הבזויים (שו"ע אורח חיים סי' קנ"ג, ט), וראה בהמשך.

⁵ כל שמוכרים בפרסום (כגון על פי מכרז פומביל) נקרא "מעמד אנשי העיר". כן פסק רמ"א (שם סעיף ז).

⁶ אמנם, מרן המחבר פסק שם דבז' טובי העיר יכולים למכור אפילו לד' הדברים הבזויים, אך עיין ב"ביאור הלכה" שם ד"ה ואם מכרוהו ז' טובי העיר שחש להחמיר כדעת רבב"ד, והסכימו עימו אחרונים, עיין ב"אגרות משה" (אורח חיים ח"ב סי' מה), ובי"מנחת יצחק" (ח"א סי' קיח).

⁷ מה שכתבנו שיפורש, הוא לצאת ידי ספק של בעל "פרי מגדים", שמא ללא נתינת רשות מפורשת אף כשימכרו ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר לא יותר השימוש לד' הדברים הנ"ל, והובאו דבריו ב"משנה ברורה" (סי' קנ"ג סי' נו).

⁸ מדברי רבב"ד שכתב על רמב"ם בזה הלשון: "ואם אמר, שיהיו יכולין להתנות עליה לזרעה והוא תל חרב, לא אמרינן לחלל הבית שהיה לתפילה, להיות בורסקי וכיו"ב" (הובאו דבריו ב"כסף משנה" ה"ל תפילה פ' יא ה"ל יז, ובר"ן על סוגית הגמי במגילה כו) נראה שנתנית רשות על ידי ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר מועילה באשר לשימוש בקרקע בית הכנסת (כשבית הכנסת חרב), אבל לא לשימוש בד' הדברים בבנין הקיים.

ואף שיש מקום לפרש אחרת את דברי רבב"ד, ולומר שהקפידא היא שלא תועיל נתינת רשות במכר כל שעומד הבנין על תילו, ואף לא לגבי הקרקע-מכל מקום מכיון שמרן המחבר פסק כרמב"ם, אשר התיר בנתינת רשות אף לגבי המבנה, יש להקל.

⁹ אף כי הובן מדברי השואל שמן הסתם זו היא כונת הקונים, וכי עיקר ערך בית הכנסת הוא המגרש שעליו הוא עומד, הרי מכיון שהתעורר הצורך לפרש הרשאה כזו במכר כדי לאפשר מכירה אף לדברים הבזויים, עדיף לעשות ההרשאה בלשון "מותנה" (קרי: אם יבחרו לסתור), ועל הצד השני (אם יבחרו שלא לסתור)-לא יוכלו לעשות דברים הבזויים (כמפורט בתנאי ג' הנ"ל), כדי שלא יראה כאילו שמתנים בדווקא שיסתרו את בית הכנסת.

¹⁰ יש להעיר האשר לבעיות נוספות שבנדון שלנו באות על פתרוןן ללא תנאים נוספים:

- א. אין למכור את בית הכנסת כדי לבנות אחר, שמא יארע להם אונס ולא יבנוהו. בדומה לאיסור לסתור בית הכנסת המובא בשו"ע (אורח חיים סי' קנ"ב), ועיין ב"ביאור הלכה" (שם, ד"ה אין סותרין). ובנדון שלנו ביאר השואל, שיש בתי כנסת קרובים רבים בקרבת מקום, שיקלטו ללא קושי את שארית המתפללים, מותר למכור, וכן הכרעת "ביאור הלכה" (שם ד"ה שלא יבנו האחר) כט"ז ולא כ"מגן אברהם".
- ב. לכאורה, אין למכור לכתחילה בית הכנסת כדי לקנות בדמיו דבר שקדושתו שוה, אלא צריך דוקא להעלות בקדושה, עיין ב"משנה ברורה" (סי' קנ"ג סי' יא). אך נראה שהמקרה דנן, כאשר אין צריך עוד לבית הכנסת במקומו הישן וזקוקים לו במקום אחר, מקרי "תיוהא", בדומה למה שכתב שם (ואם חזי ביה תיוהא או שהיה קטן מהכיל, לכולי עלמא מותר אפילו לכתחילה למכרו כדי ליקח אחר, עיי"ש, ועיין "משנה ברורה" (סי' קנ"ב סי' ט) שכתב מעין זה בשם ה"ט"ז, ומותר למכור את בית הכנסת הישן לכתחילה.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

גם אני מאשר:
הרב שאול ישראלי